Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 32 | Vilnius 1938 m. rugpiūčio 19 d. | Pirmi metai

Šiame numeryje

NE PIETŠAKO REIKALAS, KAS MES ESAME

Seniau kaimo žmonėms vasaros darbų nieks netrukdė, nieks pakampėmis nesišūliojo, nieks neuostinėjo, ką daro ūkininkai, ką galvoja, kas kaip namie kalba. Dabar padėtis pasikeitė: į kaimą vis daugiau stumiasi visokio plauko vadinamųjų turistų - keliautojų, kurie yra panašūs į nemėgstančius darbo čigonus. Skirtumas tik tas, kad čigonai dairosi, kaip niekam nematant nustverti vištą, sūrį ar pageltusių lašinių puspaltį, o įvairaus plauko turistai vis tiria žmonių papročius, klauso jų kalbos ir progai pasitaikius mėgina „kultūrinti."

Yra vėl ir tokių, kurie vyksta į kaimą prisirinkti visokiausių įspūdžių, kuriuos paskui aprašo laikraščiuose, negailėdami ūkininkams įvairių pamokymų. Ir taip kasmet vasarą per mūsų krašto kaimus keliauja visokio plauko turistai, tardamiesi atlieką didelį darbą. Jų šūliojimasis kaimuose mūsų ūkininkų nei šildo, nei šaldo: Einat-eikit, nei jūsų prašėme, nei varysime.

Mūsų ūkininkai, taip galvodami, visai gerai daro, nes iš tikro turime daug pavyzdžių, iš kurių matyti, kad su visokiais praeiviais nėra ko užsiimti. O ypač tų, kurie paskui spaudoje prirašo visokių prasimanymų.

Pavyzdžiui, šiomis dienomis Švenčionių apskrityje važinėjo nuo kaimo į kaimą kažkoks Pietšakas, kuris Varšuvos dienraštyje „Kurjer Poranny" (Nr. 225) prirašė visa tai, kas jam tik ant seilių atėjo. Suprantama, kad įvairiems Pietšakams nepatinka šio krašto lietuvių gyventojų susipratimas, bet tas dar niekam neduoda teisės taukšti niekų ir pilti ant lietuvių pamazgas.

Šis, iki šiol negirdėtas, „publicistas labiausiai prikibo prie Melagėnų, kurių lietuviškumo jis negali suvirškinti, jį kritikuoja, užginčyja ir todėl kiekviename žingsnyje mato „Kauno agentus". Buvo lietuviškų draugijų skyriai—Kauno darbas, yra lietuvio krautuvė—Kauno darbas, kažkas steigia malūną—irgi Kauno pinigais. Bet, matyt, teismo atsakomybės privengdamas, nemini, kas, būtent, iš Kauno" gauna pinigus, pasitenkindamas ponas Pietšakas tik sumas suminėjęs.

Ir tai turi būti publicisto sąžiningumas, kuris dar labiau paryškėja, kai Pietšakas neraudonuodamas drožia, kad „apmokami lietuvių agentai veda agitacinį darbą, sėja prie Lenkijos neapykantą, organizuoja lietuviškas draugijas ir siunčia raportus Kaunan." Žodžiu, viską daro, kas ponui Pietšakui yra reikalinga parašyti.

Po tokių „faktų" konstatavimo visiškai lengva padaryti pageidaujamos išvados, kad Melagėnų, o tuo pačiu ir visos lietuvių gyvenamos vietos dar neseniai buvo lenkų gyvenamos, tik vėliau kunigai... sulietuvino; jie, girdi, esą ir dabar yra „legaliais lietuviškumo kelėjais".

Labiausiai nervinasi ponas Pietšakas dėl gyventojų prisipažinimo prie lietuvybės. Jis, pavyzdžiui, radęs Melagėnų klebonijoje klieriką, kreipiasi į jį:

„Kunigas esi lenkas?

„Esu lietuvis.

„— ??? Pavardė, rodos, nelietuviška... Sunku man suprasti, kodėl kunigas laiko save lietuviu".

Šitaip samprotauja ne vienas Pietšakas, bet daugelis Pietšakų, kurie jokiu būdu negali suprasti šio krašto lietuvių drąsaus pasisakymo, kas jie yra.

Tikrai keistas, savotiškas reiškinys. Netgi oficialūs statistikos daviniai pripažįsta, kad Vilniaus vaivadijoje yra 65.000 lietuvių, o kai su jais susitinka įvairūs korespondentai, tai baisiai nustemba ir paskui prirašo nebūtų kvailybių ir net provokacijų.

Prie šitokio lenkų sapaudos tono mes buvome įpratę, su juo susigyvenę iki šių metų kovo 19 d. Po to laukėme, kad gal, pagaliau, būsime traktuojami, kaipo natūralus reiškinys. Bet kur tau! Kartas nuo karto įvairūs korespondentai vėl pradeda mus plūsti, šaipytis, provokuoti, negalėdami suprasti, kodėl čia esama lietuvių.

Su piktos valios žmonėmis polemizuoti nėra nei noro, nei reikalo; geriau nuo visokių Pietšakų laikytis kuo toliau, o kai jie prisispyrę nori šį tą sužinoti, galime jiems trumpai pasakyti:

— Pirmiau išmokyte rašyti teisingai ir podraug įsikalkite galvon, kad ne Pietšako reikalas, kas aš esu. Kai šiuos pagrindinius dalykus suprasite, — galėsime ir plačiau pakalbėti.

×

Tuo pačiu metu, kai Varšuvos „Kurjer Poranny" pradėjo naują prieš šio krašto lietuvius puolimą, Kauno lenkų dienraštis „Dzień Polski" šio mėn. 16 dieną palietė Lietuvos - Lenkijos santykių klausimą. „D.P." nuomone, santykių gerėjimui daug kenkiančios svetimos jėgos, priešingos ir lenkų ir lietuvių tautoms, ir tos jėgos dedančios visas pastangas, kad tik trukdyti abiejų pusių susitarimą.

Baigdamas savo straipsnį, „D. P." daro dar vieną pastabą, kad atmosferai išvalyti turėtų prisidėti abiejų pusių spauda, objektyviai (nešališkai) informuodama skaitytojus apie Lietuvos-Lenkijos santykius. Ta proga „D. P." kaltina lietuvių spaudą, kad ji nesuprantanti padėties rimtumo.

Kaltinti iš pripratimo yra labai lengva, bet reikalingi tam kaltinimui ir faktai, kurių „D. P." nepaduoda. Ir nepaduoda todėl, kad jų neturi, nes lietuvių spauda, kalbėdama apie abiejų valstybių santykius, kurių pagerėjimo visi norime, neišgalvoja nebūtų dalykų ir atmosferos nenuodija. Užtat tokie spaudos organai, kaip „Kurjer Poranny" deda visas pastangas, kad ir toliau vieni kitus įtardinėtų ir koneveiktų. Kitaip „Kurjer Poranny" užimtos pozicijos Vilniaus krašto lietuvių atžvilgiu pavadinti negalima. Taigi santykių gėrėjimo kenkėjais yra ne lietuvių laikraščiai.

Lenkija dar neišstoja iš Tautų Sąjungos

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta, kad Lenkija esą norinti išstoti iš Tautų Sąjungos ir todėl šiemet pilnumos sesijoje nestatysianti savo kandidatūros į nenuolatinius Tautų Sąjungos Tarybos narius.

Šitokie gandai sukėlė Europos spaudoje įvairiausių spėliojimų. Tačiau ryšium su tuo, oficialių žinių apie Lenkijos išstojimą iš Tautų Sąjungos iki šiol nepasirodė. Tik Lenkijos ambasadorius Paryžiuje pareiškė prancūzų spaudos atstovams, kad tuo tarpu Lenkija nemananti išstoti iš Tautų Sąjungos. Kas dėl nenuolatinės Tarybоje vietos, tai iki šiol taip pat klausimas galutinai nėra dar paaiškėjęs.

Milžiniški Vokietijos manievrai

Visi Europos laikraščiai pilni žinių apie rengiamus Vokietijoje didelius kariuomenės manievrus. Kasmet rudenį manievrus organizuoja beveik visos valstybės, mėgindamos tuo būdu savo karo jėgas. Bet šiemetiniai Vokietijos manievrai žada būti nepaprasti.

Visų pirma dalyvaus juose didesnė visos armijos dalis ir be to, jau dabar paimta į kariuomenę apie milijonas atsarginių, uždraudžiant vyrams, jaunesniems, kaip 65 metų, išvykti į užsienį.

Tokios žinios padarė visoje Europoje nepaprastą įspūdį ir dabar jau aišku, kad tai nebus paprasti manievrai, bet mėginamoji visų karo jėgų mobilizacija, kuri yra prieš ką nors nukreipta.

Pasak spaudos, Anglijos ambasadorius Berlyne jau yra padaręs demaršą, kad šitokia Vokietijos demonstracija šiuo metu yra nepageidaujama. Pažymėtina, kad panašią nuomonę pareiškė ir viešįs Berlyne Italijos maršalas Balbo, pridurdamas prie to, kad, jei kiltų ginkluotas susirėmimas Europos viduryje, tai Italija į jį nesikištų.

Podraug pranešama, kad dėl šių Vokietijos manievrų ypač yra susirūpinę čekai, kurie tačiau yra vis kam pasiruošę tikėdami Prancūzijos ir Anglijos pasiryžimu neprileisti prie jokių netikėtumų.

Pagaliau, kai kas spėja, kad vokiečiai, rengdami didelius manievrus, nori duoti suprasti, kad jei nebus išspręstas pagal jų programą Čekoslovakijos vokiečių klausimas, tai visaip gali būti.

Manna iš dangaus dabar nekrenta

Spaudoje jau ne kartą buvo rašyta, kad Vokietijoje gyventojams yra apribotas visoks maistas, kurio daromos milžiniškos atsargos. Vokietijos gyventojai, kurie gyvena arti Lietuvos, Lenkijos ir kitų valstybių, nors kas kelintą dieną pereina sieną sočiai pavalgyti. Tuo tarpu tie, karie gyvena toliau nuo sienos, niekuomet neparagauna baltos duonos, riebalų ir tik rerkarčiais mėsos. Žodžiu, gyvena, kaip ir karo metu tik mažomis maisto porcijomis.

Bet ir maisto vartojimo apribojimas neišgelbėjo Vokietijos iš sunkios ekonominės padėties. Paskutiniu metu spaudoje vis daugiau randame žinių, kad Vokietijos ekonominė padėtis yra labai kritiška ir, jei ne griežtos vyriausybės priemonės, ekonominis bankrotas būtų neišvengiamas.

Ryšium su tuo, šiomis dienomis pasklydo gandų, kad būsiąs atleistas nuo pareigų ilgametis Vokietijos banko valdytojas Šachtas, kuris kaltinamas už ekonominės padėties pablogėjimą.

Tai nieko gero nepranašauja

Kaip žinome, savo metu daugelis Austrijos hitlerininkų buvo išbėgusių į Vokietiją, kur iš jų buvo sudarytas vadinamasis „Austrijos legionas". Šis legionas šiemet užimant vokiečių kariuomenei Austrija iškilmingai įžengė į Vieną.

Dabar čekų spauda praneša, kad Vokietijoje yra suorganizuotas ir vadinamasis „Sudetų legionas", kurį sudaro iš Čekoslovakijos pabėgę vokiečiai. Šis legionas esą turįs net 8 pulkus, kurių vadu yra pabėgęs iš Čekoslovakijos hitlerininkas Krebsas.

Lietuvos-Lenkijos geležinkelių atstovų konferencija Kaune

Šio mėn. 17 dieną Kaune prasidėjo Lietuvos-Lenkijos geležinkelių atstovų konferencija, kurioje svarstomas tiesioginio susisiekimo patobulinimas.

Ši konferencija užtruksianti keletą dienų. Be to, šiuo metu Kaune yra sukviesta ir kita tarptautinė geležinkelių atstovų susisiekimo konferencija, kurioje dalyvauja Lietuvos, Vokietijos ir Latvijos delegatai.

Šioje konferencijoje yra svarstomas susisiekimo klausimas tarp Sovietų Rusijos ir Vakarų Europos. Kaip žinia, šis geležinkelių susisiekimas eina per Lenkiją ir Lietuvą. Kadangi iki šiol keleivių bilietų kainos buvo nevienodos, tai dabar norima šis skirtumus išlyginti.

Lietuvos seimo posėdžiai

Spaudos pranešimu, Lietuvos seimo sesija turėjusi prasidėti rugsėjo 15 dieną.

Dabar pranešama, kad dėl kai kurių svarbių sumetimų, Lietuvos seimas bus sukviestas į nepaprastą sesiją, kuri turėsianti prasidėti rugsėjo 1 dieną.

Kiek galima iš spaudoje dedamų žinių susigaudyti, šioje nepaprastoje sesijoje būsiąs svarstomas karo stovio panaikinimo klausimas. Vietoj karo stovio esą norima paskelbti tam tikrą saugumo įstatymą. Be to, šioje sesijoje, pagaliau, norima išspręsti seniai pribrendęs pavardžių atlietuvinimo klausimas, kuriam pritaria visa lietuvių tauta ir nekantriai laukia jo išsprendimo.

Kai kurie lenkų laikraščiai, pranešdami žinią apie nepaprastą Lietuvos seimo sesiją, spėja, kad jos metu bus palietti ir dabartiniai Lietuvos—Lenkijos santykiai.

Mirė kun. Hlinka

Jau buvo rašyta apie slovakų autonomistų partijos vado kun. Hlinkos susirgimą plaučių uždegimu. Kadangi kun. Hlinka buvo jau senyvo amžiaus žmogus, tai nebuvo jokios vilties pasitaisyti.

Ir iš tikro, po kelių dienų ligos, šio mėn. 16 dieną kun. Hlinka mirė. Kadangi velionis buvo ilgametis slovakų autonomistų partijos vadas, tai jo mirtis iš tikro turėsianti politinių pasekų. Visų pirma todėl, kad šiuo metu slovakų autonomistai neturi tokio populiaraus visoje slovakų tautoje vado, koks buvo kun. Hlinka. Pagaliau, svarbu ir tai, kad šiuo metu slovakai vis griežčiau reikalauja iš čekų laikytis garsiosios Pitsburgo sutarties ir pripažinti slovakams autonomiją.

Europos spauda, rašydama apie kun. Hlinka, sutartinai pažymi, kad jis iš tikro buvo nepalaužiamas kovotajas už savo tautos teises.

Prancūzai ir anglai apie tarptautinę padėtį

Prancūzų spauda gyvai svarsto vokiečių manievrus ryšium su Čekoslovakų padėtimi. Dienraštis „Populaire" rašo, kad ligi Runcimanas bus Prahoje, vokiečiai nepagreitins įvykių eigos. Reikia nepamiršti, kad Runcimanas yra užangažuotas ne vien kaip Sudetų vokiečių klausimo srprendėjas, bet kad visas reikalas yra susijęs ir su anglų-vokiečių santykiais. Vienas dalykas tėra tikras: panika nieko nepadeda, ji tik pasunkina klausimų sprendimą ir padeda priešui siekti savo tikslo, nežiūrint, kokiais metodais jisai prie to eitų. Šiuo metu reikalingas kuo didžiausias budėjimas, paremtas anglų-prancūzų politika, kuri padėjo išspręsti gegužės mėnesio krizį.

— Anglų laikraščiai vedamuosius straipsnius skiria karinam vokiečių pasirengimui. „Daily Express" mano, kad nei šiais metais, nei kitais metais Europoje karo nebus. Jeigu karas kiltų, jame kažin ar dalyvautų Anglija. Anglijai nėra jokio išskaičiavimo įsivelti į mažumų ginčus Čekoslovakijoje. „Daily Mail" yra šalininkas, kad anglai susiartintų su vokiečiais. Laikraštis mano, kad šiuo metu, atsižvelgiant į vokiečių nusistatymą, vis dėlto reikia budėti.

— Pirmadienį oficialiems anglų sluoksniams paskelbus raminantį pranešimą dėl vokiečių manievrų, Londono spauda taip pat tuo reikalu rašo šalčiau, pasitenkindama diplomatų korespondentų pranešimais ir nuomonėmis. Iš Berlyno pranešimai jau atrodo ramesni.

IŠ ŠVENČIONIŲ APYLINKĖS

Ledų padaryti nuostoliai

Kiekvieni metai rugpiūčio mėn. 10 dieną Palūšėje būna šv. Lauryno atlaidai. Vietos žmonės jau nuo seniai kalba, kad nebuvę dar metų, per kuriuos Lauryne neliję. Taip buvo ir šiemet. Iš pat ryto giedri diena. Žmonės skuba į atlaidus. Niekas nė nepagalvoja, kad namuose galinti nelaimė ištikti viską, ką jie Aukščiausiojo globai palieka. Palūšėje žmonių prisirinko gan daug, bet vis tik ne taip, kaip būdavo kitais metais. Daug kam sutrukdė kai kurios, ne nuo jų pačių priklausančios, sąlygos, viena jų — pasienio ruožas.

Be girtų, be muštynių tačiau Palūšėje neapsieita. Laimei, per tas muštynes šiemet niekas smarkiau nenukentėjo.

Jau žmonėms iš atlaidų grįžtant, pasirodė rytų pusėje mažas, pilkas, skystas debesėlis. Kaikurie kalbėjo, būsią lietaus; kiti, kad tik nebūtų blogo, o buvo ir tokių, kurie teigė, jog iš tokio debesio lašėsią pora lašų, ir vėl būsianti giedra kaip buvusi.

Ketvirtą valandą, keletą kartų kimiai perkūnui sudundėjus, pradėjo lyti. Pradžioj tik stambūs lašai, po kelių minučių jau vienas kitas pupos didumo ledo gabalas, o po kurio dar laiko pylėsi ledai taip, kad sunku buvo atskirti: žiemą visą tai vyksta ar vasarą. Daugumoj buvo uždengiami langai, kad nebūtų išdaužyti. Po pusvalandžio, kai jau ledai praėjo, žmonės, namuose pasilikusieji ar jau iš atlaidų atvažiavusieji, ėjo žiūrėti, ką jiem Dievo bausmė padariusi. Tie, kurie dar kelyje buvo skubėjo glaustis kur nors prie trobų ar šiaip į užuovėją. Gyvuliai, piemenų laukuose ganomi, lėkė kur arčiau į miškus, slėpėsi tankmėse, kad išvengtų bent iš dalies audros. Pradžioj pakilęs vėjas vėliau nutilo.

Ledų padaryta didelių nuostolių. Daržuose viskas sumaišyta su žemėmis, suplakta. Soduose, kuriuose buvo šiemet obuolių, pusė jų iškrėsta žemėn, kita pusė likusi ant obelių, bet ir tie jau niekam tikę — sumušti, sukapoti, pajuodę. Laukuose, žinia, labiausiai nukentėjo vasarojus. Avižos iškultos taip, kad valkštyse liko tik sėkla, visa kita guli dirvose iškrėstos, mykoliukais sustatytos smarkiai iškultos. Miežių iškulta pusė, žirniai ir lyšiai — vos žymu, kad buvę sėti ir gerai augę. Dobilai, daugiausia jau antroji ankstyvųjų žolė, sukloti, suguldyti, kad su dalgiu prie jų nė nebeįmanoma prieiti. Miškuose daug išlaužtų medžių, o likusieji pusės lapų netekę, kitus visus kylėtus beturi.

Ledai, krūvomis sunešti ir šiaip po laukus iškritę, daugely vietų išgulėjo iki rytojaus dienos dvyliktos valandos, o kai kur net ir iki vakaro. Sluoksnis, kuris tik baigus ledams kristi galima buvo stebėti, buvo nuo 10 iki 100 cm. storio. Ledai ėjo trijų kilometrų ruožu. Prasidėjo maždaug apie Kliniškes ir Ažusienį ir siekdami Becionis, Pavielą, Labečiškę, Narsutiškes, Gurius, Bieciūnus nusitęsė vakarų link tarp Palūšės ir siekė kai kuriuos kaimus Daugėliškio ir Vydiškių parapijose.

Buvusios trumpos bet staigios perkūnijos didesnių nuostolių nepadarė, kaip tik uždegdamos Guriuose E. Petkelio rūsies stogą, kuris tuojau buvo apgesintas.

Rytojaus dieną teko patirti, kad visi nelaimės ištiktieji ūkininkai kreipsis su prašymais į atatinkamas įstaigas prašydami, kad, jeigu jau jiems jokių kitų lengvatų nemanoma būsią duoti, tai bent kad iš dalies sumažintų kai kuriuos mokesčius.

Šio mėn. 12 d. nukentėjusiems nuo ledų ūkininkams pasirūpinus, rejoninis agronomas apžiūrėjo ištiktus nelaimės laukus, surašydamas dėl kiekvieno ūkininko pasėlių atskirų žinių, kuriomis remdamasis sakėsi klabensiąs aukščiau, kad būtų atsižvelgta į nelaimės ištiktuosius. Su rejoniniu agronomu vaikščiojo vietos šaltyšiai ir du liudtojai.

v.

Tie, kurie gina Čekoslovakijos vienybę ir garbę

Paskutiniais mėnesiais iš visų Europos valstybių didžiausią dėmesį į save kreipia Čekoslovakija. Visas pasaulis sekė ir seka tai, kas vyksta Čekoslovakijoj, ir stebisi ramumu ir drąsa, su kokia vyriausybės atsakomingi asmens eina savo užsibrėžtu keliu. Gegužės mėnesį dėl Čekoslovakijos likimo buvo susirūpinusios didžiosios pasaulio sostinės — Paryžius, Londonas ir Vašingtonas. Bet Prahos vyriausybė savo drąsiu ir apgalvotu, su čekoslovakų tautos nuotaika vieningai suderintu ir psichologiškai tiksliai apskaičiuotu elgesiu ir pasiryžimu įnešė atoslūgų.

Prahon dabar važiuoja viso pasaulio žurnalistai ir politikai patirti nuotaiką Čekoslovakijoj, pamatyti tautą, kuri išdrįso pasiryžti ir privertė pakybti ore smūgiui iškeltąją milžino ranką, pasikalbėti su tais, kurie tai tautai gabiai ir kūrybiškai vadovauja.

Benešas, Hodža, Krofta — tai vardai, kuriuos dabar dažnai tenka sutikti laikraščiuose. O savo tautoj, tai vardai, kurie daug sako ne tik dabar. Visi vyrai jau keletą dešimtų metų stovi politinių kovų fronto pirmose eilėse. Tos kovos žymi dalis ėjo už pasaulinės istorijos, ypač pasaulinio karo kulisų. Dar dabar beveik kas mėnesį kur nors mažame policijos komisariate, pridulkėjusių bylų archyvuose, po voratinkliais, makulatūros krūvose surandami raštai, dokumentai apie ieškomus, valstybės išdavimu kaltinamus, asmenis. Tas bylas siunčia į Prahą tiem vyram, kurie kadaise turėjo bėgti per sieną ar kalėjime laukė savo sprendimo. Kiekvienas vyriausybės narys dabar turi geroką pundą tokių prisiminimų apie „geruosius" senuosius laikus, kai čekų ir slovakų tautos kovojo dėl savo tautos laisvės.

Be abejo, storiausią tokių dokumentų rinkinį turi Dr. Eduardas Benešas, kuris greta Masaryko iškovojo Čekoslovakijos nepriklausomybę. Ir iškovojo tokiose sąlygose, kuriose kova atrodė tuščios pastangos, be jokios vilties. Austro-Vengrijos ciesoriškosios-karališkosios įstaigos turėjo pirmos rūšies slaptąją saugumo policiją, kuri stengėsi sutramdyti laisvės kovotojų aktingumą. Bet revoliucionieriai vis pasirodė žymiai vikresni.

Masarykas sukūrė garsiąją čekų slaptąją sąjungą, kuriai vadovavo drąsūs vyrai ir kurios tikslas buvo išvaduoti čekus. Kai Masarykui, karui kilus, teko bėgti į užsienį, jo mokinys Benešas perėmė slaptosios sąjungos vadovybę ir labai sunkiomis sąlygomis užmezgė ryšius su draugais užsieny. Tada teko panaudoti visas priemones: padirbtus pasus, persirengimą, slaptą susirašinėjimą, slapstymąsi. 1915 m. Benešui pasisekė du kartus nuvykti į Šveicariją ir atgal, kol pavojus pasidarė, per daug didelis ir jam teko pasilikti užsieny pas Masaryką. Paryžiuj Benešas įkūrė užsienių čekų draugiją. Tuo metu jo draugas ir mokytojas Masarykas pergyveno didelį sielvartą: jis gavo žinią, kad jo duktė Alisė Vienoj suimta ir nubausta mirties bausme. Bet laimei bausmės neįvykdė ir po kelių mėnesių mergina buvo paleista, nors turėjo gyventi policijos priežiūroje Dabar Dr. Alisa Masarykaitė yra Čekoslovakijos Raudonojo Kryžiaus ir daugybės kitų socialių labdarybės draugijų pirmininkė.

Dabartinis ministeris pirmininkas Dr. Milanas Hodža daugelį kartų žiūrėjo mirčiai į akis. Jo „prisiminimų knygoje", kurią jis laiko ministerijoj Valenšteino gatvėj, ilga dokumentų eilė prasideda pranešimu, kad gimnazistas Hodža pašalinamas iš mokyklos už politiką. Dar mokinys Hodža buvo vieno čekų politinio ratelio dvasios vadas. Karo pradžioj Hodža buvo suimtas, bet dėl puikaus daugelio kalbų mokėjimo jį paskyrė dirbti į karo cenzūrą. Iš Vienos jis užmezgė ryšius su Prahos slaptąja sąjunga. Vieną dieną Hodžą kareivių saugomą nusiunčia į Bratislavą. Jį įtaria išdavyste ir jo pulkininkas jam sako: „Hodža, ryt jūs būsite nušautas. Aš jums dažnai sakiau, kad neužsiiminėtumėt politika".

Hodžos ate ties svajonės apie laisvą čekų valstybę jo draugam atrodė kaip fantazija. Jis turėjo keletą sunkių bylų ir daugumoj jų buvo nuteistas. Labai sunki buvo jo materialinė būklė, tačiau niekada jis nebuvo nuliūdęs, ir visi jį laikė „nepataisomu optimistu" Karui besibaigiant ciesorius Karolis pakvietė jį pas save. Tačiau Hodža pakvietimo nepriėmė, nes bijojo, kad jo tautiečiai bus pasipiktinę. Kartu su Hodža buvo suimtas ir dabartinis teisingumo ministeris Dr. Ivanas Dereris, kurs tada paskelbė rašinį „Hijenos nori karo". Paskui jį nusiuntė į frontą, kur jį sunkiai sužeidė rusų kulka.

Dabartinis užsienių reikalų ministeris Dr. Krofta, būdamas istorijos profesorius, nedaug tekreipė į save slaptosios policijos dėmesį. Visi tie ir kiti vyrai, kurie dabar stovi čekų tautos pryšaky, dažnai žiūrėjo į akis mirčiai, jie kalėjimų mūruose ilgėjosi tautos laisvės, kovojo dėl tikslo, kurs atrodė nepasiekiamas. Bet jie toj kovoj laimėjo. Gal todėl ir dabar, Europai pergyvenant sunkiausią krizį, jie garbingai vykdo atsakingą uždavinį savo tautos, viso pasaulio ir taikos atžvilgiu, nenustodami vilties ir pasiryžimo.

Iš *„L. Ž."*

Atnaujinama Vytauto Didžiojo istorinė bažnyčia

Vytautas Didysis pastatė keliolika bažnyčių Lietuvoje. Bet užsiliko tik tai viena kukli, bažnytėlė Kaune, ant dešiniojo Nemuno kranto, dabar vadinama stačiai Vytauto bažnyčia. Istorikai sako, kad Vytautas Didysis tą bažnyčią pastatė, kaip paminklą savo išsigelbėjimo po mūšio prie Vorkslos upės 1399 metais. Per penketą šimtmečių bažnyčia pergyveno Lietuvos istorijos sūkuringus laikotarpius.

1655 metais Kauną buvo užėmę švedai, ir tada Vytauto bažnyčia buvo smarkiai apgriauta. Po penkiolikos metų bažnyčią atstatė ir atremontavo Minsko pilių prefektas Jeronimas Ivanauskas. Tada buvusibažnyčios prieangy pakabinta paminklinė marmuro lenta, kurią vėliau rusai sunaikino. Po Didžiojo karo a. a. kanauninkas Tumas-Vaižgantas surado archyvuose tos lentos įrašo žodžius, ir juos vėl bažnyčioje lentoje iškabino.

1812 metais, Napoleonui žygiuojant Rusijos užkariauti, Vytauto bažnyčia buvo paversta prancūzų ginklų sandėliu. 1819 metais bažnyčia vėl buvo atnaujinta. 1845 m. rusų caro vyriausybė Vytauto bažnyčią visai uždarė, o 1895 m. ją pavertė pravoslavų cerkve.

Po Didžiojo karo, besikuriant Lietuvos Valstybei, Vytauto bažnyčia buvo atiduota Žemaičių (Kauno) vyskupijai. Jos administratoriumi buvo paskirtas garsusis pamokslininkas, visuomenės veikėjas ir rašytojas kun. Juozas Tumas-Vaižgantas. Jis bažnyčią atremontavo iš vidaus. Kol gyveno kan. Tumas, Vytauto bažnyčioje pamaldų metu dažnai giedodavo operos solistai ir grodavo muzikai. Gražus giedojimas ir kun. Tumo įspūdingi pamokslai traukdavo į Vytauto bažnyčią inteligentus ir net vadinamuosius bedievius.

Kun. Tumo sveikatai susilpnėjus, bažnyčią paėmė valdyti ir tvarkyti vienuoliai-pranciškonai. Kan. Tumui mirus, jis ir buvo palaidotas Vytauto bažnyčios sienoje.

Vytauto bažnyčia stovi prie pat Nemuno kranto, ir didesnių pavasario potvynių metu ji būdavo užliejama. Todėl bažnyčia tekdavo dažnokai taisyti bei švarinti.

Dabar bažnyčia jau ar penketą kartą pagrindinai iš oro ir iš vidaus remontuojama bei atnaujinama. Kartu bus pašalinta įsimetusi sienose drėgmė ir bažnyčia bus apsaugota nuo potvynių. Prie bažnyčios remonto prisidėjo ir vyriausybė, paskirdama 15.000 litų. Kitos lėšos remontui surinktos aukomis.

Vytauto bažnyčia yra labai tvirtų pamatų ir sienų pastatas. Naujai pagrindinai atremontuota, apsaugota nuo potvynių, Vytauto Didžiojo bažnyčia dar galės stovėti daug šimtmečių ir būti Lietuvos garbingos senovės paminklas.

Tsb.

P. BURŽE

NUSIKALTĖLĖ

2)

— Nesirūpink, — ramiai atsiliepė Julius. — Mes savo reikalus atliekame švariai ir jeigu aš ar mano draugas iššausim, tai tik apsigynimui. O jeigu sučiuptų, tai greičiau mums sprandus nusuks, bet tavęs neišduosim. Bet ir tu tylėsi, jeigu tave pagaus.

— Aš tavęs niekad neišduosiu, — prašnabždėjo ji. Jos akyse švietė begalinis atsidavimas ir ištikimybė — paskutinės nusikaltėlių dorybės.

Julius lengvai atsiduso ir nutarė greičiau atsisveikinti, kad ji vėl nepradėtų liūdnos kalbos.

— Pabučiuok mane — ir nebijok.

Jis pasuko į tamsią gatvelę ir ten stipriai apkabino ir prispaudė prie savęs Adelę. Šito trumpo artimumo, pakako, kad sužadintų joje aistrą kuri jau antri metai padarė ją jo rankų žaislu.

—o—

Vos tik Adelė įėjo į viešbutį, tuoj išgirdo skambutį.

— Dabar dar trys ketvirtys šeštos, — pagalvojo Adelė, — pusė septintos ji ketino būti apsirengusi. Kad tik ji nebūtų pakeitusi savo nusistatymo!

Susijaudinus ji įėjo į svečių kambarį, kur jos laukė amerikietė.

Edita Risli gulėjo sofoje. Tris mėnesius čia pagyvenusi, banališką viešbučių aplinką ji nepaprastai jaukiai sutvarkė. Visur buvo matyti jos gero skonio žymės, kas ir vertė kambarinę kankintis sąžinės išmetinėjimais.

Edita buvo viena tų amerikiečių, kurios visą savo energiją pašvenčia kultūrai, nors jų krašto vyrai savo energiją eikvoja besivaikydami turtų.

Visas kambarių sutvarkymas ro dyte rodė jų šeiminkę esant aukšto intelekto moterim, kurios siela buvo tiek pat kultūringa, kaip ir nuoširdi. Jos išvaizda pilnai atitiko jos dvasinį veidą. Šviesiai pilki plaukai, gražios rusvos akys, liekna grakšti figūra, baltos aristosratiškos rankos — visa tai priminė senovės ispanų infantą iš dėl Prado muziejaus. Nebe reikalo jos Amerikos bičiuliai vadino ją „Velaskezo moterim". Bet visų svarbiausias jos būdo bruožas buvo, tai jos nepaprastas gerumas, koks retai žmonėse užtinkamas. Ji buvo iš tarpo tų retų žmonių, kurie patys būdami laimingi, tos laimės trokšta ir kitiems. Gal būt dėl to ir Adelė buvo priimta tarnybon.

Prieš tai buvusi Editos kambarinė, vokietė pas ją išbuvo dešimt matų. Neseniai ji buvo skubiai iškviesta Vokietijon pas mirštančią motiną. Kol ji sugrįš iš atostogų, buvo pasamdyta laikinai Adelė, atvykusi su suklastotais dokumentais Olės Briso vardu. Iš pat pirmos dienos Edita pajuto jai simpatiją. Per šiuos tris mėnesius ji taip su ja apsiprato ir taip Editai patiko, kad ji nusrpendė palikti Adelę antrąja kambarine, kai grįš senoji. Tačiau ji nedrįso Adelei to priminti, bijodama, kad ji neįsižeistų. Dėl to, o taipgi ir dėl kitų reikalų ji delsė grįžti į Ameriką ir Adelė iš savo pusės pamilo savo šeiminkę.

Jei Julius pastaruoju metu ir pastebėjo pasikeitimą savo mylimosios būde, tai tad galima buvo paaiškinti jos nuoširdžia simpatija amerikietei. Jausdama dėkingumą už jos šiltą ir nuoširdų elgimąsi su ja, Adelė sugalvodavo įvairias priežastis, kad tik užtęsti apiplėšimą. Bet meilė pasirodė stipresnė ir skaudančia širdim Adelė atliko visus parengiamus reikalus.

Kai Adelė išgirdo skambutį, ją apėmė nujautimas, kad jos sumanymas nepasiseks. Ir tikrai, įėjusi į svečių kambarį, ji išgirdo amerikietės žodžius:

— Šiadien, brangioji Ole, aš niekur nevyksiu. Ponia Reno telefonu pranešė, kad truputį nesveikuoja. O ir aš pati jaučiuos ne visai gerai. Aš vakarieniausiu mažojoj salėj...

Adelė negalėjo tuoj atsakyti. Jai užėmė kvapą, o prieš akis švystelėjo toks vaizdas: manydamas, kad kambary nieko nėra, Julius atidaro neužrakintas duris. Išgirdusi tai, Edita eina pažiūrėti, kas ten vaikščioja Kas gi atsitiks? Jeigu Edita suspės sušukti, tai Julius žuvo, o jeigu ne... jis taps žmogžudžiu.

Adelė taip išblyško, kad amerikietė nustebinta jos tylėjimo, pastebėjo jos susijaudinimą.

— Kas jums, Ole? Jūs sergate? Ji pakilo nuo sofos.

— Tai niekai, ponia... tai man tuojau praeis...

— Jau kelintą dieną aš pastebiu jumyse dideli pasikeitimą. Jums kas nors nepatiko? — draugiškai paklaukė Edita. — Man tai būtų labai nemalonu. Aš jau seniai rengiuos jums kai ką pasiūlyti. Jūs sakėte, kad esate vienintelė savo tėvų duktė. Gal jie sutiktų išleisti jus su manimi į New-Yorką.

— Į New Yorką, — sušuko nustebusi Adelė. — Jūs paimtumėt mane su savim į Ameriką?

— Taip, bet yra viena maža kliūtis...

Ir ji papasakojo Adelei, kad savo senos kambarinės vokietės ji negali visiškai atleisti ir, jai grįžus, ji užims pirmos kambarinės vietą. Tačiau Adelė galėtų likti antrąja ir algą gautų tą pačią, o kadangi vokietė jau sena, tai netrukus ant visados užimtų jos vietą.

Jos žodžiai skambėjo kaip prašymas ir Adelė, po dviejų metų bendro gyvenimo su žiauriu ir brutaliu Julium, pajuto amerikietei gilų dėkingumą ir atsidavimą.

Koks begalinis skirtumas tarp tų dviejų žmonių! Jai pasidarė gėda dėl rengiamo išdavimo. Juk kaip tik ši švelni ir gera moteris turės būti niekšingo išdavimo, o gal ir žmogžudystės auka!

Tačiau užuot išpasakojus visa tai, kas sunkiu akmeniu slėgė jos sielą, ji murmėjo nereikšmingus padėkos žodžius.

— Taip, ponia, aš labai patenkinta, — tyliai tarė ir išbėgo iš kambario, kad amerikietė nematytų jos ašarų.

—o—

Praslinko dvi valandos. Jau sutemo, bet Adelė vis dar tebesėdejo savo kambarėly toj pačioj pozoj. Jos sieloje virė pačių priešingiausių jausmų kova: iš vienos pusės, noras išgelbėti moterį, kurią ji labai gerbė, — iš kitos — meilė ir atsidavimas žmogui, kurį ji juo labiau mylėjo, kad juos abu rišo bendras nusikaltimas. Siaubinga baimė bręstančio baisaus įvykio ir kankinantis nežinios jausmas.

(B. d.)

ĮSPŪDŽIAI IŠ OLIMPIJADOS

8. Kitos sporto rūšys

Jau gerokai Kaune apsibuvus, teko vilniečiams garbė vėl pasirodyti prieš publiką, šį kartą kitoje sporto šakoje. Mūsiškiai žaidė tinklinio su Kauno sportininkų komandomis. Kamuolys šokinėjo, kaip gyvas, čia vienoje, čia antroje tinklo pusėje atsidurdamas, o aukštai atsisėdęs teisėjas vis švilpė ir šaukė: „kamuolys", „taškas". Susirinko pažiūrėti žaidimo gana didelis senų ir jaunų vilniečių būrys.

Nors visi labai gerai buvome įsidėmėję Respublikos Prezidento žodžius, pasakytus visiems sportininkams, kad nėra šiose olimpinėse rungtynėse nei nugalėjusiųjų, nei nugalėtųjų, vis dėlto, kažkaip kiekvienam rūpėjo, kad mūsiškiai kuo daugiausia punktų laimėtų. Nors ir kažin kaip buvome pilni simpatijų visiems Olimpijados dalyviams, vis dėlto norėjosi, kad mūsiškiai „inkrėstų". Anot tų žmonių, kiekvieno šventojo pirštai į save lenkti.

Skirtas rungtynėms laikas labai greit praėjo. Šį kartą vilniečiai laimėjo. Ir vėliau, kada tas pats žaidimas vilniečių buvo pakartotas dar kartą su kitomis komandomis taip pat laimingai ir mūsų sportininkų džiaugsmui, rodėsi, ir galo nėra. Be šito laimėjimo, daug kas iš mūsų tikėjosi sulauksiąs dar kito; visa viltis buvo vilnietis motociklininkas, atvykęs su savo motociklu, garsus savo važiavimu ir laimėjimais — Leonas Palevičius. Kas tikėjosi, neklydo. L. Palevičiui, keliaujant aplink visą Lietuvą, teko antroji vieta, nors jo kelionėje buvę visokių, sportininkams ne visai įprastų, kliūčių. Daugelyje vietų jis buvęs trukdomas, sveikinamas, su gėlėmis sutinkamas. Tad sugaišęs truputį daugiau laiko. Be to, naktį tekę nežinomame kelyje paklaidžioti, ir jis atvažiavęs antruoju. Nors daug kas laukėme L. Palevičiaus pirmojo, bet žinodami, kad ir antroji vieta — nepaskutinė, džiaugėmės jo laimėjimu.

Tuo pačiu laiku, kada aikštyne buvo žaidžiama, Kūno Kultūros Rūmuose, tam tikroje tų rūmų salėje, kur pilna prisirinkdavo žmonių, mėgino savo jėgas visokios rūšies atletai, dideli ir maži, stipresni ir silpnesni. Jie kilojo sunkumus. Dideli vagonetės ratai, kuriems ant ašių dar pridėdavo po keletą kilogramų, vieniems kaip plunksnaitės į viršų pakildavo, o kitiems ir akis iš kaktos laukan varydavo. Čia būdavo ir netikėtumų: dideli ir petingi vyrai kartais pasirodydavo silpnesni už mažuosius, nedidukus. Tokiais atvejais didieji kūnu, be abejo, nekaip jausdavosi, nes nuo publikos susijaudinimo net salė drebėdavo. Iš vilniečių sunkumų kilnojime laimėjo Našlėnas.

Be čia sakytųjų sporto rūšių, galima būtų suminėti dar visa eilė visokių kitokių rungtynių, kurių ir vardai nespecialistams pagaliau nežinomi. Žodžiu, rungėsi Lietuvos jaunimas, suplaukęs iš visų kampų į Olimpijadą, žemėje, vandenyje ir ore. Programoje buvo ir boksas, bet ne visi juo domėjosi, nors kai kurių tvirtinimu ši sporto šaka turinti gyvenime „nemažą reikšmę". Tegul sau ir taip, tačiau žiūrėti, kaip partneriai smogia vienas antram į veidą ir į kitas kūno dalis, nors ir minkštus ūšmuolus užsimovę, jautresniam žmogui, vis dėlto gana nejauku. Vilniečių boksininkų nebuvo. Vienas turėjęs važiuoti, bet ir tas, deja, negavęs leidimo.

Įdomiausia betgi buvo žiūrėti, kaip Kauno padangėmis slankiojo, nelyginant didelės paukščiai, lėktuvų tampomi sklandytuvai.

9. Mes skrendame

Kartą einame keliese Laisvės Alėja ir susitinkame labai malonų poną.

— Sveiki, sveiki,— žodis po žodžio ir siūlo mums tas ponas:

— Na, sveteliai, ar nesutiktumet ore palakstyti?

— Mūsų mašinos geros, ore stipriai laikosi. Nieko neatsitiks.

— Labai malonu, labai dėkui,— kone visi tarėme, bet kiekvienam nenoromis spraudėsi į galvą mintis: o jei teks nukristi, kas bus.

Tačiau noras paskraidyti viską nugalėjo. Žmogus juk seniai svajojo paukščiu į padanges pakilti. Senovės graikai apie žmogaus skridimą gražiausių pasakų sukūrė. Esą, tėvas Dedalas su savo sūnumi Ikaru, kadai įsitaisęs sparnus ir skridęs iš Kretos į Siciliją. Beskrisdamas Ikaras per aukštai pakilęs, sutirpdęs saulės spinduliuose vašką, kuriuo buvusios sparnų plunksnos sulipdytos, įkritęs į jūrą ir žuvęs. Garsiausi viduramžių dailininkai piešė lėktuvų modelius, bet nemokėjo skristi.

O šiandie svajonės realybe patapo, birbia padangėmis metaliniai paukščiai, skersai vandenynus, apskrieja visą žemės rutulį ir, negirdėta, vienas kitas lakūnas pajuokauja: girdi, mums žemė tikrai jau permaža.

Kaip gi tad nepamėginti oro kelionės nors aplink Kauną mums, paprastiems žemės kirminams?

Širdžiai smarkiau tvaksint, susėdome visi keturi į lėktuvą, kuris kaip stirna, buvo pasiruošęs šokti šuolį į viršų, ir užsidarėme. Visur plona, nestipru. Rodos, kas čia gali ir kelti, o kelia, kad tu balon.

— Prieš skrisdami, parašykite laiškus žmonoms, — juokauja simpatingasis ponas.

Bet ėmus motoriui veikti, jau nieko negirdėjome. Tik truktelėjo didelė jėga mūsų „fajetoną", ir nuriedėjome per aerodromą. Žemė pavažiavę, apsisukome ir... į viršų. Tik aukštai pakilęs, pamatai žmogus, koks menkas ir „nieking as" žmonių gyvenamasis pasaulis. Dideli rūmai, ir maži namelai su sodybomis, kieti geležinkeliai su savo greitaisiais traukiniais ir kiti žmonių rankų darbai, kaip vaikų žaislelial! Viskas maža, smulku, rodos, nieko rimta. O vis dėlto, kiek gražybės! Plačioje žalioje žemės aikštėje, kaip gyslos teka—vingiuoja upės, upeliai, kaip tiesi linija, inžinieriaus nubrėžta, vienas, antras ir trečias plentas, baltas, skersai laukus išsitiesęs, ir kaip vabalas slenka juo autas. Smagi kelionė! Bet yra ir nesmagumų: lėktuvas kai kuriose oro vietose nardo. Skrendi, skrendi, rodos, gera. Tik žiūrėk, įskridęs į skystesnę oro srovę, niurkt ir panėrė, o širdį krūtinėje čiupt ir pagriebė kažkokis nemalonus baimės šaltis. Jau krentame—pamanai sau. Bet apsipratus nieko. Vėl imi dairytis ir matai: ana ten stad'jonas, žali, raudoni ir tamsūs ploto kvadratai, vėliavų stulpai. Gera skraidyti, bet rūpi ir nutūpti laimingai. Skrendame pusvalandį ir nusileidžiame.

V. M.

(B. d.)

Lietuvių kalbos skiltis

Kalbos grynumo reikalas ir kalbininkų nesusipratimai.

Suprantamas dalykas, kad siekdami grynos lietuviškos kultūros, turime visų pirma rūpintis savo kalbos grynumu. Tačiau kalbos gryninimo darbas nėra jau toks lengvas, kaip iš pažiūros galėtų atrodyti. Gal čia ne taip sunku yra parinkti ar surasti atitinkamų lietuviškų pakaitų vietoj svetimybių, kaip sunku nustatyti, kurios svetimybės turėtų būti iš mūsų kalbos visai išmestos, o kurios paliktos. Dėl kai kurių svetimybių nėra mažausios abejonės, kad jos turi būti išgyventos iš mūsų kalbos pav. *broma ing viečnastį, dūšia, ulyčia, torelka, videlčius* ir panašios svetimybės, kurių nieku būdu negalima palikti mūsų kalboje. Betgi yra svetimybių, kurios tverdamos mūsų kalboje nuo amžių, yra įgijusios pilietinių teisių ir iš tikrųjų negali būti vejamos lauk, o jeigu būtų vejamos, tai būtų padaryta lietuvių kalbai didelė žala. Žinia, ir tos prigijusios svetimybės kartais kelia daug keblumų, bet ką gi, be jų neįmandama apseiti. Vydami lauk jau prigijusias svetimybes turėtumėm išsižadėti *bažnyčios*, *miestų* ir daugelio kitų dalykų. Blogiausia tačiau, kad galėtumėm likti be *rankų, be nosies*, be *akių* ir apskritai be *galvų*. Ir kas tada būtų? Reikėtų padaryti ką nors vietoj akių ir pritaisyti lietuviui lietuvišką galvą, kurią nebent turėtumėm vadinti *mąstalu* ar *smegentuve*, o nosį *ortraukiu*.

Savo metu uolūs mūsų kalbos gryn intojai buvo pakilę vyti šalin visus žodžius, kurių kilmė bent kuo nors buvo svetima. Vejami buvo: *dvaras, ponas, stalas, krėslas, šviežias, rūbas* ir kiti svetimos, o kartais ir visai lietuviškos kilmės žodžiai. Sugrįžęs iš Rusijos Būga, bent kiek savo autoritetu sutramdęs uoliuosius kalbos valytojus, apgindamas tuo būdu daugelio žodžių lietuvišką pilietybę. Dabar kalbos gryn intojai vėl atgijo ir ima kibti prie visai padorių lietuviškų žodžių, kad pav. ir prie to pačio *rūbo*. Blogiausia, kad kalbininkų nuomonės šiame darbe būna labai įvairios. Ką vieni išmeta, kiti pateisina, priima atgal ir pataria vartoti. Pav., *krėslas* buvo pripažintas svetimybe, o dabar, sako, galima jau vartoti, nes tai esąs visai lietuviškas žodis. Dabar kalbininkų tarpe eina didelė kova dėl *žvyriaus*. O dar didesnė kova eina dėl to, ar turi būti sakoma: *huzaras, gusaras* ar *uzaras*. Ir kaip dabar žmonės turi rašyti ir tarti šiuos žodžius? Kadangi kalbininkų nuomonės yra susiskirsčiusios (o kiekvienas jų savo nuomonę kuo nors pagrindžia), tai daugeliui atrodo, kad galima sakyti *huzaras, gusaras* ir *uzaras*. Tai jau yra didelė netvarka. Juk iš tikrųjų minėtas žodis turi būti visų vienaip rašomas ir tariamas, juo labiau, kai pripažįstama bendrinės kalbos reikalas. Kadangi bendrinės kalbos reikalas turi labiausiai rūpėti kalbininkams, tai jie, pagaliau turėtų stengtis būti labiau sutariamesni, turėtų rasti kokį bendrą pagrindą, kuris leistų sudaryti visiems vienodą šnekamąją ir rašomąja kalbą: nes kitaip niekuomet nieko gero nebus pasiekta.

A. Pangonis

KORESPONDENCIJOS

Aradnykai, Suvalkų apskr. *Skautai*. Mokslo metams pasibaigus, iš kaž kur atvykusi lenkų skautų draugovė apsigyveno Krasnagrūdo dvarininko miškelyje. Jie kas sekmadienį rodo įvairias pramogas, kurių pasižiūrėti susirenka Žagarų, Aradnykų ir apylinkių kaimų suaugę ir vaikai, ir iš kiekvieno ima po 5 skatikus. Jų pramogose, vakaruškose, lankosi ir mūsų inteligentai.

S. M.

Žagarai, Suvalkų apskr. *Mūsų mokytojas*. Pas mus mokytojauja p. Velička, kuriuo mes nepatenkinti ir pasiskundėme dėl jo inspektoriui. Rugpiūčio 13 d. vaikų tėvai buvo pakviesti ir tardyti. Inspektorate buvo sakyta, kad būsiąs teismas ir reikią tiesų sakyti.

Mokytojas Velička moka lietuviškai, gal ir būtų geras mokytojas, tik su mūsų vaikais lietuviškai nekalba ir juos dar dažnai papravardžiuoja. Tėvams tai nepatinka ir jie skundžiasi mokytojo vyresnybei.

Genys.

Čebatoriai, Viln.-Trakų apskr. *Atitaisymas*. „Aido" 30 numery buvo įdėta korespondencija iš Jakėnų, kurioje nupasakota, kad čebatoriečiai buvo sumušę Praną Keršį. Taip, iš tikrųjų, nebuvo, čebatoriečiai P. Keršio nemušė, jo jie nė pirštu nepalietė.

Lokys.

Ignalina. *Nelaimingi atsitikimai*. Šio mėn. 14 dieną Ignalinos ežere paskendo tarnavęs pas žydą piemenukas, kuris palikęs karves norėjo pasimaudyti. Plaukti nemokėjo. Visai pakrašty smagiai pasinėręs vandenin daugiau nepasirodė. Kol arti buvusi piemenaitė pašaukė žmones, jau buvo vėlu. Smarkiai nerdamasis vandenin sutrenkė į akmenį peti ir nustojes žado pasmendos.

Be to, čia įvyko dar viena šiurpi tragedija. Ignalinos gyventoja Leokadija Kuksaitė buvo įsimylėjusi į svetimą jaunikaitį, kuriam atsidūrus Švenčionėliuose, meilės ryšiai lyg ir nutrūko. Tėvai lietuviai tuo tik džiaugėsi, nors tasai asmuo ketino Leokadiją vesti. Bet griežtai tėvams pasipriešinus, šio mėn 10 dieną abu įsimylėjusieji pabėgo į mišką, kur slapstėsi kelias dienas. Pagaliau prie Vydiškių miške, matydami, kad bus suimti, nutarė nusižudyti. Jaunikaitis peiliu smogė savo mylimai į krūtinę ir norėjo bėgti, bet buvo pašautas ir krito vietoje be sąmonės. Sužeistoji Kuksaitė leidosi bėgti į ežerą ir numetusi rūbus, pasileido plaukti, norėdama pasiskandinti, bet subėgę žmonės ištraukė ir nuvedė namo. Jaunikaitis be sąmonės nuvežtas Vilniun, mirė, jo išrinktoji sveiksta.

Žmonės tą nuotykį plačiai aiškina ir visi sako, kad tai skaudi pamoka jaunoms lietuvėms, kurios susideda su nežinomais asmenimis.

Ignaliniškis.

Kodėl Sovietai nusileido Japonijai?

Atrodė, kad Sovietų-Japonijos konfliktas dėl Čankufengo geruoju nepasibaigsiąs. Manyta, kad tarp abiejų valstybių prasidėsiąs tikras karas. Spaudoje buvo visokiausių spėliojimų. Buvo sakoma, kad dabar, kada Japonija bekariaudama Kinijoje esanti gerokai nuvargusi, Sovietams esąs patogiausias momentas atsiskaityti su Japonija ir už pralaimėtą rusų karą 1904/5 metais. Juk aiškus dalykas, kad Japonija negalėtų dvejais frontais kariauti. Ir iš tikrųjų dabar geriausia proga buvo Sovietams pradėti ir pabaigti karą su Japonija, kuri esanti Sovietams pavojingiausia Tolimuose Rytuose. O dar pavojingesnė bus, kai ji užims visą šiaurinę Kiniją ir joje įsitvirtins taip, kaip yra įsitvirtinusi Mandžūrijoje. Taigi ir buvo spėliojama, kad Sovietai jokiu būdu neleisią japonams visiškai nugalėti Čankaišeką. Kadangi Hankau yra dabar svarbiausias Čankaišeko punktas, kurio jis kiekvienu kartu gali netekti ir visiškai pralaimėti karą, tai Sovietai, esą, turėję nepriileisti prie to, kad japonai užimtų Hankau miestą. Jeigu spauda taip rašė, tai, matyt, turėjo tam kokį nors pagrindą. Vienas, pavyzdžiui, faktas yra visai tikras. Sovietai yra suinteresuoti, kad kinai nepralaimėtų karo su japonais, todėl Maskva remia Čankaišeką ir kareiviais ir ginklais. Taigi visai suprantama ir įtikėtina, kad Sovietai, norėdami atitraukti Japonijos dėmesį nuo Kinijos, galėjo patys pradėti karą su Japonija. Karas, be abejo, nebūtų paskelbtas, bet būtų taip sau kariaujama, kaip dabar įprasta daryti. Pastebėtina tai, kad Sovietai, jausdami Japonijos nuovargį po vienerių metų kariavimo Kinijoje, labai rizikavo ir Maskvoj statė labai griežtas taikymosi sąlygas, o ties Čankufengu vedė labai smarkius puolimus. Atrodė, kad Litvinovas Maskvoje priiminėjo Japonijos ambasadorių ir vedė derybas tik „dėl akių", o Tolimuose Rytuose rodė tikruosius savo norus ir tikslus.

Bet kas atsitiko? Sovietai, kuriu buvo pasiryžę, nė per nago juodumą japonams nenusileisti ir kariauti dėl Čankufengo, nusileido. Sritis, kuri negintijamai turėjusi priklausyti Sovietams, staiga pasidarė ginčytina sritis, dėl kurios sulaikius visus karo veiksmus, prasidėjo derybos tarp abiejų valstybių. Tiesa, sakoma, kad pradėtos derybos nemažina prestižo (garbės) nei Sovietų, nei Japonijos, bet iš tikrųjų Japonija čia išėjo lyg ir laimėtoja, o Sovietų Rusija — pralaimėtoja.

Stalinas labai gerai nujautė, kad, pradėjus karą, galėsianti kršto viduje kilti revoliucija ir jis galės būti nuverstas. Kad Sovietų kariuomenė netinka kariauti, rodo ir tas faktas, kad, kiek susirėmus su japonais, daug raudonarmiečių bėgo iš fronto, o kiti pereidinėjo japonų pusėn. Stalinas, jausdamasis netikras dėl savo valdžios ir matydamas netvarką kariuomenėje, nusprendė geriau taikiu būdu likviduoti Čankufengo ginčą. Reikia manyti, kad Sovietus atšaldė ir griežta Japonijos laikysena. Pasirodo, kad Japonija atėjus reikalui, galėtų sumobilizuoti dar apie 5 milijonus kariuomenės, neskaitant kariuomenės, kuri dabar kariauja Kinijoje. Bet dėl sunkios padėties nebuvo labai karingai nusiteikusi ir Japonija, kuri irgi norėjo ginčą išspręsti geruoju.

Visa tai Sovietus paveikė taip, kad jie sutiko geriau spręsti ginčą taikiu būdu, negu kariauti. Gal būt, kad šios derybos dar nepriės prie galo arba po derybų kils kokie nauji dėl sienų nesusipratimai tarp abiejų valstybių, bet kol kas Sovietai kitaip negalėjo pasielgti, nors, kaip buvo rašyta, jie Tolimuose rytuose turi daug kariuomenės.

A.

Kas tas iš tikro yra Čankufengo kalnas

Čankufengo sritis, dėl kurios neseniai vyko Sovietų-Japonų kautynės, ūkio atžvilgiu neturi jokios vertės, jei nevertinti miškų. Tie miškai yra taiga, kuri susisiekia su Usurijos ir Sibiro taiga. Gyventojų šiose apylinkėse nedaug. Kaimai ir miesteliai išmėtyti toli vienas nuo kito. Žemdirbystė labai primityvi. Be to, žemė dirbama tiktai slėnyje. Geriausia gyventi Čankufengo apylinkėse esą tigrams. Tigras dėl gyvenimo tiesiog negalėtų nusiskųsti. Tik Čankufengo srities tigrai skiriasi nuo Indijos tigrų. Pastarieji neturi ilgo plauko. Neprieinamose kalnų ir taigos vietose dar gyvena ir kiti žvėrys.

Čankufengas ūkio atžvilgiu neturi jokios vertės, kad tarp dviejų valstybių iškiltų karas. Tačiau netoli Čankufengo, Korėjos pakraštyje yra Rašino uostas. Tas uostas yra tiesiai prieš Vladivostoką, o be to japonų jūros pajėgų bazė. Tuo yra paaiškinama, kad Čankufengo kalnas turi didelę karinę reikšmę. Kam priklausys pakraščių kalnų gubriai, tas galės valdyti ir visą tą sritį. Sritis tarp Korėjos ir Amuro upės taip pat yra miškinga.Tenai dažnai slapstosi visokie politiniai pabėgėliai. Gana daug yra ir rusų monarchistų, Mandžūrijos ir Korėjos gyventojų, kurie pabėga nuo japonų. Japonai teigia, kad rusai padeda kinų banditams. Miškai yra tokie dideli ir platūs, kad čia be jokios baimės gali slėptis tūkstančiai žmonių.

Visi vietos gyventojai gyvena labai primityviai. Jiems keista pasirodė, kad moteris turi trumpus plaukus. Jie tiesiog negalėjo tikėti, kad tai moteris. Šios srities dalis gyventojų verčiasi kontrabanda. Jie nešioja kasdieninę druską, o kiti verčiasi medžiodami. Už tigrą moka apie 3000 auks., nors tigrų skaičius Čankufengo kalno apylinkėse palaipsniui mažėja. Pagaliau kai kurie vietos gyventojai pelnosi ieškodami ypatingo šaknies. Toji šaknis yra vadinama džiusengo šaknimi. Ji auganti, kaip tik Čankufengo kalno apylinkėse. Tačiau toji šaknis yra legendarinio pobūdžio. Pagal kinų įsitikinimus, ji galinti grąžinti jaunystę. Jei kas tokią šaknį randa, tai jis pasidaro turtuolis kaip bematant.

Naktimis korėjai ir kinai, prie laužų dainuoja savo dainas Europiečių ausims atrodo, kad jos be jokios muzikos, nors taigoje tie balsai atsiliepia labai gražiu aidu.

VILNIAUS KRONIKA

Dar „Varpo" choro dalyvių žiniai

„Aido" 31 Nr. buvo pranešta, kad Vilniaus Miesto Storastija sutiko duoti Vilniaus lietuvių chorui „Varpui" leidimą vykti Lietuvos Valstybėn.

Dabar šio choro vadovybė prašo mus pranešti, kad chorui būsią leista išvykti dviem savaitėm. Choro dalyviai(ės) ir kandidatai(ės) turi išsirūpinti ir turėti šiuos dokumentus:

1) vidaus pasus *su pilietybės* pažymėjimais,

2) vyrai (kat. „A") kariškas knygutes su savo miesto ar apskrities P. K. U. sutikimu, kad leidžiama išvykti laikinai kiton valstybėn,

3) miesto ar valsčiaus meldavimosi įstaigų liudymus, kur yra nuolatinė gyvenimo vieta,

4) nenuolatiniai Vilniaus gyventojai, kurie dabar vasaroja provincijoje, turi išgauti savo apskričių storastų atskirus leidimus (prašant tokių leidimų reikia pažymėti, kad chorui bendras leidimas esąs duotas),

5) po dvi fotografines nuotraukas.

Vilniaus Miesto Storastijos įstaigoje yra pareikšta, kad tokie dokumentai būsią reikalingi įteikiant choro dalyvių sąrašą, kad būtų išduotas visiems bendras leidimas.

Tie, kurie čia nurodytus dokumentus jau bus surinkę, kuo greičiausiai tepraneša Vilniuje gyvenančiam choro vedėji J. Siniui.

Lietuviški atvirukai

Teko patirti, kad M. Šlapelienės knygynas (Dominykonų g. 13) yra išleidęs visą eilę gražių Vilniaus nuotraukų su lituviškais parašais.

Nuotraukos išleistos atviruko didumo.

Žada atvykti lietuviai redaktoriai

Kauno spauda praneša, kad šio mėnesio pabaigoje į Vilnių atvyksiąs „Lietuvos Žinių" redaktorius J. Kardelis ir buvęs Lietuvos Tautininkų Sąjungos generalis sekretorius V. Rastenis.

Lenkų spauda piktinasi dėl „Vadovo po Vilnių"

Šiomis dienomis, lyg susitarę, Vilniaus endekų organas „Glos Narodowy" ir nežinia kieno — „Kurjer Wileński" rašo piktai apie neseniai išėjusį iš spaudos „Vadovą po Vilnių", kuriame esą sulietuvintos kai kurios Vilniaus gatvės.

Kai kurie viešbučiai turi ir lietuviškas iškabas

Prasidėjus tiesioginiam susisiekimui su Lietuvos Valstybe, Vilniuje vis dažniau matyti atvykusių įvairiais reikalais Lietuvos piliečių. Prasidėjusio susisiekimų yra labiausiai susidomėję viešbučių savininkai. Kai kuriuose viešbučiuose yra tarnautojų mokančių lietuviškai. Be to, „Europos" viešbutis, šalia lenkiškos iškabos turi ir lietuvišką.

Didelė kaimiečių byla

Šio mėn. 17 dieną Vilniaus Apygardos teisme buvo svarstoma Maišiogalos apylinkės 24 ūkininkų byla.

Visi jie buvo kaltinami už tai, kad šiemet kovo 14 dieną Maišiogaloje dalyvavo prieš žydus nukreiptose riaušėse, kurių metu vietos žydai gerokai nukentėjo.

Ryšium su tuo daugeliui riaušių dalyvių buvo sudaryta byla, kuri dabar ir buvo svarstyta. Teismo atsakomybėn iš viso buvo patraukta 24 asmens.

Kaltinamuosius gynė keli endekų advokatai, o kaltino žydai advokatai. Po prokuroro, gynėjų ir kaltinamųjų kalbų, teismas paskelbė sprendimą, kuriuo 14 kaltinamųjų buvo pripažinti kaltais. Vienas kaltinamųjų buvo nuteistas dviem metams kalėjimo, penki asmens po vienerius metus kalėjimo ir aštuonis po pusę metu kalėjimo. Visi kiti buvo išteisinti.

Ir vėl reikalauja pinigų

Šio mėn. 17 d. į Švenčionis buvo atvažiavęs „Ryto" draugijos kuratoriaus pavaduotojas V. Matuševskis. Jis, pasikvietęs Švenčionių „Ryto" draugijos valdybos narius, pareiškė, kad kuratorius rūpinasi išmokėti mokytojams ir kitiems „Ryto" darbininkams algas. Tam reikalui reikia 25 tūkstančių auksinų. „Ryto" d-jos valdybos nariai pažymėjo, kad, uždarius draugiją, valdyba daugiau lėšomis nesirūpino, todėl jokių pinigų neturi ir nesitiki iš niekur jų gauti. Nežinia, kuriam reikalui p. V. Matuševskis surašė protokolą, kad „Ryto" d-jos valdyba padarytoms kuratoriaus skoloms apmokėti pinigų neturi.

Bendrabučio vedėja išteisinta

Lietuvių Labdarybės Draugijos mergaičių amatininkių bendrabučio vedėja p. Sekmukaitė Uršulė pareitų metų lapkričio 20 d., kaip žinia, buvo suimta, pasodinta kalėjiman ir buvo pradėta tardyti. Iš kalėjimo ji buvo paleista šį pavasarį, beveik po 6 mėnesių. Rugpiūčio 16 dienos raštu Vilniaus apygardos teismo prokuroras pranešė jai, kad dėl stokos pakankamų davinių byla jai nebus keliama ir tardymas nutraukiamas

Pritrūko akmenų

Prieš porą savaičių svarbiausioji Vilniuje Mickevičiaus gatvė, pagaliau, buvo pradėta grįsti tašytais akmenimis. Kad darbas sparčiau eitų, grindimai iš karto buvo pradėti keliose vietose ir beveik visoje gatvėje buvo sustabdytas vežimų ir autobusų judėjimas. Šiomis dienomis grindimas tarp Lukiškio aikštės ir Žvėryno tilto buvo sustabdytas, nes pritrūko tašytų akmenų.

Kada darbai bus pradėti—tuo tarpu nežinia.

Ateity tautos turės eiti vienu keliu

sako amerikiečiai

Jungtinių Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministeris, kalbėdamas per radiją, pasakė: „Netolimoje ateityje tautoms jau nebus galima eiti dviem keliais — vienoms jėgos keliu, antroms — proto. Jos visos turės laikytis to paties kelio". Ministeris toliau pažymėjo, kad amerikiečių viešoji opinija supranta dabartinės padėties pavojingumą, nes, jeigu dabartiniai polinkiai į chaosą dar labiau padidėtų, pavojus pasidarytų dar neramesnis, ir visas pasaulis galėtų atsidurti laukiniame konflikte, kuris apimtų ekonomine, politinę ir karinę sritį. Savo kalbą ministeris baigė įspėjimu. „Vis labiau ir labiau turės paaiškėti—net ir jėga pagrindusioms savo politiką tautoms, — kad milžiniška žmonijos dalis yra pasiryžusi gyventi tokiame pasaulyje, kur anarchija nebus toleruojama, ir šitas nusistatymas nulems tai, kad ekonominiai ir kultūriniai taikos santykiai nebus sudrumsti".

Įvairumai

30.000 metrų į aukštybes

Tuo tarpu, kai garsusis stratosferos tyrinėtojas prof. Pikardas ruošiasi ją palikti ir nusileisti į vandenynų gelmes, jo vietą jau užima kiti. Stratosferon jau kilo rusai (19.000 m.), kilo amerikiečiai (22.000 m.), o dabar ruošiasi kilti lenkai. Ir tam jie rimtai ruošiasi.

Sukonstruavo specialų balioną 124.000 kūb. metrų talpos, kurio audeklas bus nepaprastai lengvas: kvadr. metras svers tik 75—80 gr. vietoj 220 gr., kokį vartojo savo audeklams prof. Pikardas. Gaminami specialūs, iki šiol dar nežinomi profesoriaus Izall konstrukcijos važai, kurie turės apsaugoti nuo šalčio stratosferoje. Viso paruošto baliono su gondola svoris bus 4.600 kg.

Pagal apskaičiavimą balionas turėtų kilti mažiausia 30.000 m. Šiai, iki šiol nepasiektai, aukštybei tirti baliono gondola bus aprūpinta naujausių išradimų tyrimų aparatais. Pakilimui vieta numatyta Chocholovskos slėnis, netoli Krokuvos. Į stratosferą skris greičiausiai šių metų rugsėjo pabaigoje ar spalių pradžioje. Kils trys mokslininkai.

Paruošimo darbus veda inž. majoras Stanislovas Mazureckas ir inž. Jonas Szallas. Juos gyvai remia „Sanok" firma. Šitoje firmoje taip pat yra užpatentuoti išradimai, kurie bus panaudoti kylant į stratosferą.

Redakcijos atsakymai

Lokiui. Laiško neįdėsime, už tai įdėjome atitaisymą, kuris jus liečia.

Šarūnui. Į ūkiško pobūdžio paklausimus rasite atsakymus „Ūkininke". Kas dėl kai kurių knygelių gavimo, tai kreipkitės tiesiog į kurį nors Vilniaus lietuvių knygyną, kurių adresai yra šių metų kalendoriuje.

Senoviškų dainų „Aide" nededame. Jei tamsta turi surašęs jų nemažai, tai kol kas palaikyk, gal kada nors galima bus perduoti Lietuvių Mokslo Draugijai.

Runcimanas jau surinko medžiagą

Kaip Čekoslovakijos, taip ir daugelio kitų valstybių spauda plačiai informuoja apie Anglijos specialaus delegato Runcimano misiją Čekoslovakijoje.

Turimomis žiniomis, Runcimanas beveik kas dieną konferuoja tai su vyriausybės, tai su vokiečių partijos atstovais, kurie jį informuoja apie savo reikalavimus.

Buvo pasklidusių gandų, kad Runcimanas netrukus pasimatysiąs su Hitleriu ir sužinosiąs jo nuomonę. Bet vokiečių spauda griežtai paneigia šias žinias.

Dabar nekantriai laukiama, kada Runcimanas pabaigs pasitarimus Prahoje ir paskelbs savo išvadas.

Sov. Rusija ir Japonija dar nesusitaikė

Sov. Rusija ir Japonija Tolimuose Rytuose, kaip žinome, yra padariusios paliaubas. Atrodė, kad nuo tos dienos derybos tarp abiejų valstybių einančios sklandžiai. Tuo tarpu, toli gražu, taip nėra.

Rugpiūčio 13 d. komisaras Litvinovas įteikė Japonijos ambasadoriui Maskvoje Šigemitsu protesto notą, kurioje nurodė, jog po paliaubų pasirašymo japonų kariuomenės būrys (10 žmonių) pasistūmėjo priekin per 100 metrų ir užėmė Čangkufengo kalvos šiaurės šlaitą. Litvinovas pareikalavo, kad japonai pasitrauktų į tas pozicijas, kurias jie turėjo užėmę prieš paliaubų pasirašymą, nes kitaip jis būsiąs priverstas paskelbti, jog paliaubos nutrauktos dėl Japonijos kaltės.

! Litvinovo notą Šigemitsu nurodė, kad Sov. Rusijos kariuomenė rugpiūčio 12 d. pasistūmėjo per 80 metrų nuo pozicijų, kurias ji turėjo rugpiūčio 10 d., ir už 5 metrų nuo japonų pozicijų pastatė kulkosvydžius, vadinas, yra pasiruošiusi pradėti mūšį ir paliaubas sulaužyti. Šigemitsu per savo sekretorių pranešė Litvinovui, kad Sov. Rusijos kariuomenė turinti pasitraukti atgal per 100 metrų ir kad dėl nepamatuoto japonų kaltinimo paliaubų laužymu jis negalįs jo protesto priimti.

Kaip matome, tarp Sov. Rusijos ir Japonijos trynimasis dar nepasibaigė. Kariuomenės vis dar stovi viena prieš kitą, pasirengusios pradėti kautynes, ir mažiausias neatsargumas galįs vėl sukelti kruvinus susirėmimus.

KARAS KINIJOJE

Japonai nutarė greičiau pabaigti su Kinija.

Rugpiūčio 16 d. Tokijo posėdžiavo Japonijos ministerių taryba ir nutarė be atvangos vesti karą Kinijoje, kol būsianti nuversta Čangkaišeko vyriausybė. Pirmučiausia turi būti paimtas Hankau miestas. Japonija, vadinas, po kautynių prie Čankufengo sieksianti greičiau pabaigti karą Kinijoje, kad galėtų daugiau dėmesio kreipti į Sovietų Rusiją.

Šiuo metu eina dideli mūšiai prie Mėlynosios upės į vakarus nuo Kiukiango miesto. Kiniečiai smarkiai priešinasi ir atkaliai gina kelius į Hankau. Japonams sausumoje padeda jų laivynas, kuris plaukia Mėlynąja upe, ir lėktuvai.

Ryšis tarp Kinijos ir Sovietų Rusijos

Čangkaišekas tuo metu, kai Sov. Rusija kivirčijosi su Japonija prie Čankufengo, mušė telegramą marš. Bliucheriui ir prašė jį nenusileisti japonams, kad jie būtų kuo ilgiausiai suvaržyti ir negalėtų smarkiai spausti kiniečius. Bliucheris bene labai nepatenkintas, kad Litvinovas su Vorošilovu taip greitai nusileido ir pasirašė paliaubas su japonais.

Sov. Rusijos ambasadorius Kinijoje pranešė Čangkaišekui, kad Sov. Rusija sutinka jam padėti, tik jis turi leisti sumobilizuoti komunistų kariuomenę, tai kariuomenei pavesti ginti Hankau, į kariškuosius patarėjus priimti Sovietų Rusijos karininkus, pagaliau, jis pats turi išsižadėti diktatoriškų teisių.

KARAS ISPANIJOJE

Kur dabar mušasi

Ispanijoje šiuo metu mūšiai eina trijose vietose: prie Ebro, prie Segre ir Estramadūros fronte. Prie Ebro ir Segre upių puola vyriausybininkai, nacionalistams čia tenka gintis. Gen. Franko štabo pranešimu, visi vyriausybininkų puolimai atmušti su dideliais nuostoliais, patys vyriausybininkai apie šiuos mūšius nutyli.

Estramadūros fronte nacionalistai eina priekin ir jų pranešimai marguliuoja vietovių pavadinimais, kuriuos jie yra atėmę iš vyriausybininkų.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-63.